

sal. A harmonikus embernek fel kell jutnia az egyetemig és a tudomány áldásainak le kell nyúlnia a népiskolába. A két törekvés a középiskolában találkozik. Azért a leendő tanítónak végig kell mennie a középiskolán, le kell tennie az érettségi vizsgálatot, hogy átélje a tudományos képzés és a harmonikus nevelés eszményét. Így jusson el az új főiskolába, mely sem a régi tanítóképző, sem az egyetem egy fakultása, hanem útjelző, melyen az új eszményi embert keressük.

Az új főiskolának gyakorlati feladatán, a tanítóképzésen kívül tehát még eszményi célja is van. Becsületes munkával akarja megvalósítani az emberi eszményt.

Quint József.

IRODALOM.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége 1925. évi nőnevelési kongresszusa.
Kiadja a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége. (32 l.).

Már a háborút megelőző, de főképp a háborút követő években a gazdasági és társadalmi eltolódások önként maguk után vonták a nő helyzetének megváltozását. Az egyre súlyosodó gazdasági helyzet mindinkább arra szorította a nőt, hogy a családi élet keretei közül kilépve, nyilvános pályán igyekezzék érvényesülni. De nem csupán a gazdasági helyzet, a nő szellemi fejlődése is magával hozta ezt a változást. E kettős befolyás lassanként kitágította a nő működési körét, s ezzel új feladatok elé állította mindazokat, akik hivatva vannak a nőnevelés problémáit az idők kívánalmainak megfelelően megoldani.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége is ennek a feladatnak kívánt eleget tenni az 1925. évi nőnevelési kongresszuson, amelynek összehívása Klebelsberg Kuno gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter intenciójára történt. A miniszter a kongresszus megnyitása alkalmával mondott nagy perspektívájú beszédében rámutat azokra a hiányokra, amelyek szükségessé teszik a nőnevelés reformját, és egyúttal ismerteti saját törekvéseit, amelyeknek figyelembevételére felhívja a kongresszus vezetőségét. Szerinte az eddigi nőnevelés legfőbb hibája az, hogy a főiskolák mintájára volt szabva s így nem volt tekintettel a nő sajátos mivoltára. Ennek a hibának eredetét egyrészt abban látja, hogy a főiskolák tanterveinek kidolgozása alkalmával nem hallgatják meg azokat a paedagogusokat, akik nőiskolákban tanítanak; másrészt nem hallgatják meg az anyákat, akik elsősorban tudják, mire van szükségük leányaiknak. Ezt a hibát akarja kiküszöbölni azzal, hogy kikéri a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének tanácsát. Különösen két iskolatípusra hívja fel a kongresszus figyelmét. Az egyik az elemi iskola folytatásául szolgáló továbbképzőiskola. Ennek az iskolatípusnak rendszeres kiépítésére azért van szükség, mert az elemi iskola a falusi leányoknak nem nyújthatja azokat a gyakorlati ismer-

reketek, amelyekre az életben szükségük van. A másik a latinmentes középiskola, amelynek célja két modern kultúrának megismertetése, mégpedig vagy a német és francia, vagy a német és angol kultúráé. A kongresszusnak figyelmébe ajánlja továbbá a polgári iskolát, mivel a magyar középosztály leányainak legnagyobb része ezt az iskolát látogatja; a felső leányiskolát pedig a jármódú középosztály leányai számára kívánja megmenteni. A nők főiskolai tanulmányait illetően a miniszter a legmesszebbmenő elfogulatlanságról tesz tanúságot. Szerinte a nő a főiskolai tanulmányok terén is minden tekintetben megállja a helyét. Határozottan kiemeli, hogy a nemzet a mai leromlott gazdasági viszonyok között nem is nélkülözheti a nő szellemi erejét, s ezért mindent el kell követni, hogy a nőnevelés a nemzet felének megadhassa azt a műveltséget, amire az újjáépítő munkához szükség van.

A kongresszus munkásságáról beszámoló kiadvány közli a szövetségnek a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez benyújtott memorandumát, amely a kongresszus eredményeit tartalmazza. A memorandum kiterjeszkedik általános nevelésügyi és szervezeti kérdésekre, s ezeket a kérdéseket az alábbi szempontok figyelembevételével tárgyalja:

Elsősorban a nő egyéni jellegéhez való nagyobb mértékű alkalmazkodást sürgeti, ami a legalapvetőbb kérdés akkor, amikor az egész nőnevelés reformjáról van szó. Ebből a célból kéri a tanterveknek egységes revízióját, azaz a nőnevelésnek minden fokán a nő sajátos mivoltához való alkalmazkodást. Hogy ez az alkalmazkodás kellőképpen biztosítva legyen, szükségesnek tartják a Nőnevelési Tanács megszervezését, amelynek éppen az lenne a feladata, hogy a nőnevelés irányítása érdekében tanulmány tárgyává tenné a női lélek különleges hajlamait. S hogy a Nőnevelési Tanács irányítóul szolgálhasson a nőnevelés kérdéseit illetően, közvetlen és állandó kapcsolatban kell lennie az Országos Közoktatási Tanáccsal. Ezt a kapcsolatot úgy gondolják megteremtteni, hogy az Országos Közoktatási Tanács tagjai közé állandó nőtagnak is neveztesse ki a Nőnevelési Tanács tagjai közül.

A memorandum másik irányító szempontja a gyakorlati irányú nevelés hangsúlyozása. Ez a kívánalom részben a nő családi hivatásával, részben a gazdasági élet hanyatlásával kapcsolatos. Ebből a célból óhajtják az elméleti tantárgyak és a gyakorlati élet szoros kapcsolatát, s evégből a tantervek és utasítások ezirányú módosítását. Szükségesnek tartják az ismétlő iskoláknak gyakorlati szempontból való fejlesztését, a polgári és felső leányiskolák fölé gyakorlati irányú tanfolyamok megszervezését. Ugyancsak a gyakorlati irányú nevelés érdekében kívánnak a kisgazdatársadalom leányai számára gyakorlati gazdasági iskolákat, kívánják a vándorháztartási tanfolyamok visszaállítását és rendszeresítését, a gazdasági szaktanítónőképző újramegnyitását és újjászervezését. Ide sorakozik az a kérelem is, amely a női ipariskolák számának emelését és kézimunka-tanítónőképző felállítását sürgeti.

A harmadik irányító elv a nőnevelés körében a behatóbb vallásérkölcsei nevelés; amelynek szükségessége önként fakad a hanyatló, minden ízében megújulást kívánó erkölcsi élet láttán. Ebből a célból kívánják a vallásoktatás

módszerének reformját és a vallásoktatás mellett külön erkölcsi oktatás bevezetését. Ugyancsak az erkölcsi nevelés érdekében kéri a leányintézetek szaporítását és a leányiskolákban az igazgatásnak kizárólag nőkre bízását. Különös súlyt helyeznek a nemzeti nevelés fokozására. Évégéből kéri a nemzeti műveltséget felölelő tantárgyaknak nagyobb óraszámú való tanítását, s főképen a tanító- és tanárképzés tantervének ezirányú módosítását.

A memorandum állást foglal továbbá az elemi, közép- és főiskolák szervezésének kérdéseit illetően is. A hatosztályú elemi népiskolák fenntartását kívánja azzal a megokolással, hogy fölösleges a nyolc osztály ott, ahol még a hat osztály felső tagozata is néptelen. A leányközépiskolák három típusának szükségességét állapítja meg: *a)* a leánygimnáziumot, amely a nemzeti tantárgyak mellett a klasszikus kultúrát veszi alapul; *b)* a liceumot, amely a nemzeti tantárgyak mellett a modern kultúrát nyújtja és *c)* a felső leányiskolát, amely befejezett, kerek általános és nemzeti műveltséget ad, anélkül, hogy alapul szolgálhatna az egyetemi tanulmányokhoz, míg az előbbi két típus tanulói az egyetemen folytathatják tanulmányaikat. Az egyetemekkel kapcsolatban azt kéri, hogy nyitassék meg a nők előtt a budapesti egyetem orvosi kara, az ország minden egyetemének jogi fakultása és a műegyetemek valamennyi osztálya. A memorandum végül kifejezi azt a kívánalmat, hogy az egész nőnevelés törvénnyel szerveztessék.

Ha ezeket a kívánalmakat figyelemmel kísérjük, megállapíthatjuk, hogy a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, mint a magyar női társadalom képviselője, igyekezett megoldás felé vinni a nőnevelés sürgető problémáit. Ez a lépés nem csupán azokért az eredményekért fontos, amelyeket — mint a kongresszus megállapításait — a memorandum magában foglal, hanem főképen azért, mert először hozta össze tanácskozásban a magyar nőket abból a célból, hogy saját szellemi fejlődésük irányításában testületileg résztvegyenek. És ha ez az első lépés egyelőre nem vezet is a nőnevelés szervezését illetően mélyebbreható eredményekhez, mégis megmarad az az érdeme, hogy széles körben felkeltette az érdeklődést a nőnevelés kérdései iránt. *Raddk Olga.*

Tower Vilmos: A hipnotizmus elméleti, gyakorlati, pedagógiai, orvosi és büntetőjogi szempontból. Kőszeg, 1826. 110 lap. Ára 3 pengő.

A hipnózis mibenléte ma már nemcsak az orvos és a pszichológus problémája, hanem egyben jelentős társadalmi és pedagógiai kérdés is. Az újszerű, titokzatos és rendellenes után kapkodó, a groteszket kedvelő s akaratban gyenge korunk lelke előtt oly nagy jelentőségre tettek szert a hipnotikus jelenségek, hogy ma már nemcsak a szakemberek, „a tanár és a tudós, hanem a tanuló és az inas, nemcsak az úr, de a cseléd, nemcsak a város, de a falu s tanya is ismeri az elaltatást s ennek sokféle csinját-bínját“. Tower könyve a hipnotizmusnak minden oldalról való kritikai, rendkívül elevenen megírt megvilágítása, melyet orvosi szakkörök is nagy elismeréssel fogadtak (Schaffer Károly). A munka, mindig plasztikus példákön bemutatva, ismerteti a